

Project: Raamovereenkomsten Erasmus MC

Kenmerk: ESA2506

Onderwerp: nota van inlichtingen 2 (perceel 1 en perceel 2)

Nr.	Document	Hfdst / paragraaf	blz.	Vraag	Antwoord
1	leidraad	bijlage 4	23	Welke maatregelen neemt het Erasmus MC om een OK klasse 1+ te maken in aanvulling op de ISO 5?	<i>Het is onduidelijk naar welke maatregelen exact wordt gevraagd. Indien de vraag betrekking heeft op het niet halen van de hersteltijd, het volgende. De hersteltijd is mede afhankelijk van de ingebrachte luchthoeveelheid en de wijze waarop je de lucht inbrengt. Bij een normale of Hybride OK wordt er gemeten in een at-rest situatie waardoor je bij een Opragon of UDAF systeem onder het systeem met gemak een hersteltijd (100:1) haalt van </= 3min. Bij een Halton systeem werk je door middel van nozzles waarbij je actief de lucht richting de periferie en het chirurgische gebied blaast. Als je alle nozzles van het Halton systeem richting het beschermde gebied zet, zul je ook hier de 3 minuten halen. Dit is echter niet waarop de werking van het systeem is gebaseerd.</i>
2	leidraad	bijlage 4	23	Kan het Erasmus MC een risico analyse evaluatie van een vergelijkbaar eerder project ter beschikking stellen? Zodat we ons kunnen richten op kennis van risico's, die al in het fictieve team aanwezig is?	<i>Nee, deze is niet beschikbaar.</i>
3	leidraad	bijlage 4	12-13 4-5 23-24	In de gunningscriteria wordt gevraagd om aandacht voor duurzaamheid en levensduurkosten in de initiatief- en ontwerpfase. Kunt u toelichten wat Erasmus MC hier concreet onder verstaat, welke thema's voor de architect leidend zijn, en of daarbij specifieke normen, KPI's of referentiekaders worden gehanteerd, dan wel wordt uitgegaan van een tijdelijke of toekomstbestendige oplossing?	<i>In de gunningscriteria wordt niet expliciet gesproken over duurzaamheid. Erasmus MC vraagt in de initiatief- en definitiefase en in de ontwerpfase om aandacht voor investeringskosten en levensduurkosten, zoals opgenomen in de beoordelingscriteria.</i> <i>Met levensduurkosten wordt bedoeld dat inschrijvers inzicht geven in de financiële consequenties van ontwerpkeuzes over de gehele gebruiksduur van het project, waaronder onder meer exploitatie-, beheer- en onderhoudskosten, vervangingskosten, flexibiliteit en aanpasbaarheid van het ontwerp en kosten aan het einde van de levensduur.</i> <i>Erasmus MC hanteert in deze aanbesteding geen afzonderlijke duurzaamheidsdoelstellingen, normen, KPI's of certificeringskaders. Van inschrijvers wordt verwacht dat zij toelichten hoe zij investerings- en levensduurkosten betrekken bij hun aanpak en hoe zij alternatieven inzichtelijk maken, zodat gefundeerde keuzes kunnen worden gemaakt binnen de functionele en financiële kaders van het project.</i>
4	leidraad	bijlage 4	12-13 23-24 19	Kan de aanbesteder bevestigen dat in de casus geen concrete ontwerp- of oplossingsvoorstellen worden verwacht, maar uitsluitend een beschrijving van de aanpak?	<i>Dat is correct.</i>

Nr.	Document	Hfdst / paragraaf	blz.	Vraag	Antwoord
5	leidraad	hoofdstuk 4.2.4.2 – Kwaliteit, criterium A en B	dec-13	Wordt duurzaamheid als een afzonderlijk aspect meegewogen bij de beoordeling van de kwalitatieve criteria A (initiatief- en definitiefase) en B (ontwerpfase), of uitsluitend als onderdeel van haalbaarheid, kosten en risico's?	<i>In de aanbestedingsleidraad is duurzaamheid niet benoemd als een afzonderlijk beoordelingsaspect binnen de kwalitatieve criteria A (aanpak van de initiatief- en definitiefase) en B (aanpak van de ontwerpfase). De beoordeling vindt plaats op basis van de in paragraaf 4.2.4.2 opgenomen criteria en subcriteria.</i> <i>Eventuele duurzaamheidsaspecten kunnen aan de orde komen voor zover deze aantoonbaar bijdragen aan de haalbaarheid, kostenbeheersing, risicoafweging of toekomstbestendigheid van het project. Duurzaamheid wordt niet als een zelfstandig of afzonderlijk criterium meegewogen.</i>
6	leidraad	bijlage 1 – Checklist inschrijving, onderdeel "Kwalitatieve onderdelen"	19	Mogen in de kwalitatieve uitwerking (A. aanpak initiatief- en definitiefase, B. aanpak ontwerpfase, C. projectteam) afbeeldingen, schema's, diagrammen en tabellen worden opgenomen, en zo ja, tellen deze mee binnen de limiet van 5 eenzijdig beschreven A4?	<i>Ja, dat is toegestaan. Deze zijn wel onderdeel van het maximum aantal aangegeven pagina's. Zie overigens ook het antwoord op vraag 16 t.a.v. het totaal aantal pagina's.</i>
7	leidraad	bijlage 1 – Checklist inschrijving, onderdeel "Kwalitatieve onderdelen"	19	Geldt de minimale lettergrootte van 9 pt voor alle tekst, inclusief figuuronderschriften, tabellen en voetnoten, of uitsluitend voor lopende tekst?	<i>Lettergrootte van 9pt telt uitsluitend voor lopende tekst.</i>
8	leidraad	hoofdstuk 4.2.4.2 – Kwaliteit bijlage 4 – Casus	12-13 23-24	Op welk abstractieniveau verwacht de beoordelingscommissie de uitwerking van de casus door de architect: conceptueel/strategisch of al richting VO-niveau (bijvoorbeeld ruimtelijke structuur, logistiek en positionering van OK-ondersteunende functies)?	<i>De beoordelingscommissie verwacht dat de uitwerking van de casus door de architect plaatsvindt op een conceptueel en strategisch abstractieniveau.</i> <i>Het gaat nadrukkelijk niet om het opleveren van een ontwerp, maar om het laten zien hoe de inschrijvers het project benaderen, welke stappen zij zetten en hoe zij de besluitvorming ondersteunen. De beoordeling richt zich op de kwaliteit van de aanpak, het juiste abstractieniveau en de onderbouwing van keuzes.</i> <i>Uitwerkingen op VO-niveau, zoals gedetailleerde ruimtelijke uitwerking, maatvoering of technische detaillering, worden niet verwacht en maken geen onderdeel uit van de beoordeling. Wel kan op hoofdlijnen aandacht worden besteed aan aspecten als ruimtelijke structuur, logistiek en de positionering van OK-ondersteunende functies, voor zover dit bijdraagt aan het inzicht in haalbaarheid en de scope afbakening.</i>
9	leidraad	bijlage 4 – Casus Hoofdstuk 2 – De opdracht (verbouw binnen bestaand OK-complex)	23-24 4-5	In hoeverre verwacht Erasmus MC dat in de casus wordt ingegaan op de gevolgen voor aangrenzende OK's (zoals OK-2) vanuit bouwkundig en architectonisch perspectief?	<i>Niet meer dan omschreven, namelijk de realisatie van een OK op de plek van NC-640 leidt zodoende ook tot aanpassingen in de technische ruimte en bedieningsruimte van de naastgelegen OK2.</i>
10	aanbestedingsleidraad	definitiefase	4	Is er een voorbeeld projectbrief beschikbaar	<i>Ja, zie hiervoor de bijlage die aan deze nota van inlichtingen is toegevoegd. Dit is de laatste versie op ons Kwaliteitsmanagementsysteem (KMS). De projectbrief wordt gemaakt door het team Strategie.</i>

Nr.	Document	Hfdst / paragraaf	blz.	Vraag	Antwoord
11	aanbestedingsleidraad	referenties technische bekwaamheid	19	Is het correct dat er maximaal 2 referentie projecten gegeven kunnen worden	<i>Nee, dat niet correct. Voor de geschiktheidseisen geldt dat per kerncompetentie één referentieproject moet worden ingediend, conform paragraaf 4.2.3 van de leidraad. Zie ook het antwoord op vraag 12 van de eerste nota van inlichtingen.</i>
12	aanbestedingsleidraad	referenties technische bekwaamheid	19	Is het correct dat er bij de referentie projecten uitsluitend de bijlage ingevuld moet worden. Geen beeldmateriaal nodig of project info nodig.	<i>Voor de referentieprojecten ten behoeve van de technische bekwaamheid dienen minimaal de in bijlage 2 genoemde gegevens vermeld te worden. Dat mag ook in een eigen format. Het toevoegen van beeldmateriaal is toegestaan, maar niet vereist.</i>
13	aanbestedingsleidraad	bijlage 4	24	Is het correct dat met 'ontwerptraject' in de casus de ontwerpfase (SO, VO, DO en TO) bedoeld wordt zoals omschreven in hoofdstuk 2 pagina 4	<i>Ja, dat is correct.</i>
14	aanbestedingsleidraad	4.2.4.1.	11	Is onze aanname correct dat het all-in-dag tarief niet op basis van de 'casus' maar op de raamovereenkomst word gemaakt?	<i>Ja, dat is correct.</i>
15	NVI 1	vraag 13		Wat wordt bedoeld in uw antwoord met 'raming'? Bedoeld u hiermee een bouwkosten raming of de advieskosten raming? Indien het antwoord op deze vraag Advieskosten raming is, dan betekend dit dat het all-in-dagtarief bepaald dient te worden op de casus. Is dat correct?	<i>Raming bouwkosten.</i>
16	DNR 2011 Erasmus MC, afwijkingen en aanvullingen (Versie 7)	Ad Artikel 6 - 1.1	1	U stelt dat overleg vooraf met de Adviseur over het aanstellen van derden-Adviseurs niet van toepassing is. Het is in onze ogen in het belang van het Project, en daarmee van de Opdrachtgever, wanneer alle betrokken Adviseurs en/of Derden-adviseurs kennis en begrip hebben over ieders taken en verantwoordelijkheden. Bent u bereid de tekst onder Ad Artikel 6 - 1.1 als volgt aan te passen: "In afwijking van Artikel 6, lid 1 van de DNR 2011 is de Opdrachtgever niet verplicht met de Adviseur te overleggen over de aanstelling van een derden-Adviseur. Opdrachtgever zal alle (derden)adviseurs tijdig informeren over de taken en verantwoordelijkheden van alle door haar in te schakelen en bij het (deel)project betrokken (derden)Adviseurs."?	<i>Erasmus MC werkt doorgaans met één integrale taakbeschrijving voor alle adviseurs. Via die weg worden alle adviseurs automatisch geïnformeerd over elkaars taken en verantwoordelijkheden. In andere gevallen, waarin dat naar het oordeel van Erasmus MC van belang is, zal Erasmus MC ook voor onderlinge afstemming tussen opdrachten van verschillende adviseurs zorgen. Van een verplichting van Erasmus MC daartoe, of zelfs benodigde instemming van andere adviseurs, is echter geen sprake. Voor bijvoorbeeld het vragen van een second opinion is voorgaand overleg niet perse nodig.</i>
17	Rechtsverhouding-DNR2011-juli2013-NED en DNR 2011 Erasmus MC, afwijkingen en aanvullingen (Versie 7)	algemeen		DNR 2011 is inmiddels vervangen door DNR 2025. V1: Bent u, zeker gezien de beoogde looptijd van de ROK (4 jaar met maximaal 4 jaar verlenging) bereid DNR 2025 van toepassing te verklaren op de ROK, in plaats van DNR 2011? V2: Zo nee: waarom niet?	<i>Nee, DNR 2025 is tijdens deze aanbesteding gepubliceerd. Het is redelijkerwijs niet mogelijk die alsnog te integreren.</i>
18	Aanbestedingsleidraad raamovereenkomsten architectonisch en bouwkundig advies (perceel 1) en installa tietechnisch-advies (perceel 2) Erasmus MC	Bijlage 1: Checklist inschrijving	19	De Kwalitatieve onderdelen hebben gezamenlijk een maximale omvang van 5 eenzijdig beschreven A4, waarbij de gebruikte tekst een minimale lettergrootte heeft van 9 punts. Dit is excl. CV's van de sleutelfiguren van het projectteam. V1: Kunnen wij ervan uitgaan dat dit ook exclusief beeldmateriaal is? V2: Indien dit niet akkoord is, wilt u dan overwegen om het maximaal aantal pagina's te verruimen?	<i>1) Dit is inclusief beeldmateriaal, zie ook het antwoord op vraag 6. 2) Akkoord. De maximale omvang van 5A4 wordt verruimd naar 6A4, onder gelijkblijvende overige voorwaarden wat dat betreft.</i>

Nr.	Document	Hfdst / paragraaf	blz.	Vraag	Antwoord
19	format vragen om inlichtingen en nota van inlichtingen 1 - 20260116	alle vragen		In de vragenlijst moeten wij steeds aangeven over welk perceel een vraag gaat. In de "Nota van Inlichtingen 1 - 20260116" staat bij iedere vraag/antwoord perceel 2 ingevuld. Toch zijn er diverse vragen/antwoorden die ook voor Perceel 1 (kunnen) gelden. V1: Kunnen wij ervan uitgaan dat alle gegeven antwoorden ook gelden voor Perceel 1 architectuur en andersom? V2: Zo nee: kunt u bij alle vragen/antwoorden die reeds gegeven zijn en die nu nog gesteld gaan worden aangeven voor welk perceel dit geldt?	<i>Dit hoeft in de meegestuurde Excel niet te worden aangegeven. Dit moet enkel wanneer de vragen via de vraag- en antwoordmodule van TenderNed zijn gesteld.</i> <i>Als een vraag (en antwoord) enkel van toepassing is op perceel 2 en niet van toepassing kan zijn op perceel 1, geldt het niet voor beide percelen. Anders wel.</i> <i>Voor de duidelijkheid: Alle antwoorden in deze nota van inlichtingen gelden voor beide percelen.</i>
20	diversen - zie 'vraag'	diversen - zie 'vraag'		Het prijspeil van diverse financiële opgaven, doelstellingen of limieten wordt op diverse tijdstippen vastgelegd. Art 7.3 van de Raamovereenkomst noemt prijspeil 1 jan 2026 De definitie van taakstellende ontwerplimiet in de Nadere OVK noemt prijspeil 1 jan 2025 Art 2.4 van de Nadere OVK noemt prijspeil 1 jan 2025 De aanbestedingsleidraad noemt prijspeil 2025 (2x), zonder aanduiding van de maand Kunt u één prijspeil aangeven en de te volgen indexering?	<i>Prijspeil 1 januari 2026 dient hiervoor te worden aangehouden. Dit zal in de definitieve overeenkomst worden verwerkt.</i>
21	nota van inlichtingen 1 - 20260116	vraag 13	2	in de nota wordt gesuggereerd dat we voor de casus een kostenraming moeten maken (wat eigenlijk niet kan met de beperkte gegevens). Deze kostenraming wordt in de selectieleidraad niet gevraagd of benoemd. Kunt u dit ophelderen?	<i>Zie het antwoord op vraag 15.</i>
22	Aanbestedingsleidraad			Wanneer blijkt dat gedurende de Initiatiefase en/of de Definitiefase van een (deel)project aanvullende expertise nodig blijkt, bijvoorbeeld in de vorm van constructief advies: V1: verbindt de opdrachtgever dan een constructeur aan het project? V2: of verbindt de architect dan een constructeur aan het project, waarbij de kosten daarvan binnen de kaders van de Raamovereenkomst opgenomen worden?	<i>De opdrachtgever verbindt dan een constructeur aan het project</i>
23	Aanbestedingsleidraad raamovereenkomsten architectonisch en bouwkundig advies (perceel 1) en installatietechnisch-advies (perceel 2) Erasmus MC	Bijlage 4: Casus	23	U geeft een vrij gedetailleerde omschrijving van de context voor de casus inclusief ruimtenummers en OK-nummers. Kunt u ons voorzien van een plattegrondtekening zodat wij een en ander in de juiste context kunnen plaatsen?	<i>Ja, zie bijlage.</i>
24	Selectieleidraad	art 4.2.3 Geschiktheidseisen	10	Kan voor het aantonen van de technische bekwaamheid, zoals omschreven onder T1.1, T1.2 en T1.3, ook één of twee projectreferenties die aan meerdere kerncompetenties voldoen ingediend worden?	<i>Ja, dat is akkoord. Een referentie mag voor meerdere geschiktheidseisen worden ingediend. Er dient per referentie duidelijk te worden aangegeven op welke geschiktheidseisen de referentie van toepassing is.</i>

Nr.	Document	Hfdst / paragraaf	blz.	Vraag	Antwoord
25	1e Nota van Inlichtingen	vraag #12		In het antwoord op vraag 12 van de 1e Nota van Inlichtingen wordt de mogelijkheid geschetst om meer dan de minimaal vereiste 3 referenties in te dienen. Op welke wijze worden extra (uitstijgend boven de 3) referenties beoordeeld, gezien het een minimale geschiktheidseis (knock-out) betreft en geen kwalitatieve beoordeling?	<i>Per abuis is bij de eerste nota van inlichtingen aangegeven dat er meerdere referenties per geschiktheidseis mogen worden ingediend. Dit is niet juist.</i> <i>Per geschiktheidseis (T1.1, T1.2 en T1.3 voor perceel 1 en T2.1, T2.2 en T2.3 voor perceel 2) moet één referentie per geschiktheidseis worden ingediend. Daarbij mogen referenties worden gecombineerd (dus bijvoorbeeld één referentie voor T1.1 en T1.2 tezamen, mits dit duidelijk is aangegeven). Meer dan drie referenties voegen niets toe.</i>
26	Selectieleidraad	Bijlage 4: Casus	24	Bij de beschrijving van de werkzaamheden in de definitiefase wordt aangegeven dat het project <u>in detail</u> wordt uitgewerkt door de architect. Deze omschrijving ontbreekt bij de adviseur/perceel 2. Ons is nu niet duidelijk wat hiermee wordt bedoeld.	<i>Het gaat daarbij niet om de ontwerptechnische detailuitwerking, maar om de detailuitwerking van de projectuitgangspunten.</i>
27	Aanbestedingsleidraad	4.2.4.2	13	Aanbestedende dienst stel: "De mate waarin, naar het oordeel van de beoordelingscommissie, de aanpak van de ontwerpfase (van de casus) concreet en aantoonbaar (aangevoerd met voorbeelden uit eigen referentieprojecten, waarbij een duidelijke koppeling met de casus en het criterium is gemaakt), leidt tot een adequate afgebakende projectscope, als startpunt voor de ontwerpfase." Inschrijver neemt aan dat de aanpak van de ontwerpfase niet leidt tot het startpunt van de ontwerpfase maar dient te leiden tot een afgebakende projectscope als startpunt voor de uitvoeringsfase. Kunt u dit bevestigen en corrigeren?	<i>Neen. Het betreft hier een <u>aanpak</u> van de ontwerpfase, dat leidt tot een adequate afgebakende projectscope, als startpunt voor die fase (de ontwerpfase).</i>
28	Nadere overeenkomst	art. 2.4		Adviseur krijgt op grond van dit artikel de een Taakstellende Ontwerplimiet waarbij wordt bevestigd dat dit geen invloed heeft op de advieskosten van Adviseur. Zou Opdrachtgever tevens willen bevestigen dat het eventueel niet realiseren van de Taakstellende Ontwerplimiet (m.a.w. dat later blijkt dat de bouwkosten de Taakstellende Ontwerplimiet overschrijden) niet resulteert in een aansprakelijkheid van Adviseur jegens Opdrachtgever? Adviseur krijgt op grond van dit artikel de een Taakstellende Ontwerplimiet waarbij wordt bevestigd dat dit geen invloed heeft op de advieskosten van Adviseur. Zou Opdrachtgever tevens willen bevestigen dat het eventueel niet realiseren van de Taakstellende Ontwerplimiet (m.a.w. dat later blijkt dat de bouwkosten de Taakstellende Ontwerplimiet overschrijden) niet resulteert in een aansprakelijkheid van Adviseur jegens Opdrachtgever?	<i>De algemene aansprakelijkheidsbepalingen zijn van toepassing. Dit betekent dat (slechts) indien de overschrijding het gevolg is van een toerekenbare tekortkoming van Adviseur, deze aansprakelijk kan zijn binnen de genoemde limieten.</i> <i>Verder kan Erasmus MC de opdracht beëindigen indien het project of de deelopdracht niet binnen het taakstellend budget kan worden gerealiseerd.</i>
29	Raamcontractant			Is het correct dat Erasmus MC één raamcontractant kiest en zo ja, zou Erasmus MC kunnen toelichten wat de reden is om voor één raamcontractant te gaan versus meerdere raamcontractanten, zoals wij zien bij andere academische centra in Nederland?	<i>Klopt. De keuze voor één vaste partij per discipline waarborgt een eenduidige werkwijze en bevordert efficiëntie in de samenwerking. Door structurele samenwerking met één adviseur ontstaat continuïteit in de aanpak en snellere besluitvorming bij projecten.</i>

Nr.	Document	Hfdst / paragraaf	blz.	Vraag	Antwoord
30	1 Raamovereenkomst architectonisch advies (architect)	Aansprakelijkheid		In reactie op uw antwoorden op de vragen #5, #19, #24 etc achten wij de aansprakelijkheidsbeperking niet proportioneel. Deze bepaling is onevenwichtig en staat niet in verhouding gezien de aard en met de aan de kleine opdrachten gerelateerde risico's. In de Gids Proportionaliteit in Voorschrift 3.9D staat vermeld dat bij de beoordeling van de hoogte van de aansprakelijkheid moet worden gekeken naar de risico's die de aanbestedende dienst daadwerkelijk loopt en de gebruikelijke aansprakelijkheidseis in de betreffende branche. Daarbij dient acht te worden geslagen op in hoeverre Opdrachtnemer een verzekering kan krijgen tegen redelijke tarieven en voorwaarden. Het is in de ingenieursbranche gebruikelijk om de aansprakelijkheid te limiteren tot een bedrag gelijk aan een vermenigvuldigingsfactor van de totale advieskosten met een maximum bedrag. Bij het bepalen van de aansprakelijkheidsbeperking is op geen enkele wijze rekening gehouden met de gebruikelijke aansprakelijkheidseis in de ingenieursbranche, dan wel met de aard en omvang van de opdrachten onder de raamovereenkomst. Wij verzoeken u dan ook nogmaals uw standpunt ten aanzien van artikel 8 lid 2 raamovereenkomst te herzien en de aansprakelijkheid per nadere overeenkomst te beperken tot 3 x de waarde van de betreffende nadere overeenkomst met een maximum van € 2.500.000.	<i>De huidige aansprakelijkheidsbeperkingen zijn bewust gekozen vanwege de specifieke risico's verbonden aan advieswerkzaamheden in een academisch ziekenhuis, waar de potentiële schade bij adviesfouten aanzienlijk kan zijn en er doorgaans geen directe correlatie is tussen de advieskosten en de potentiële schade.</i> <i>Tegelijkertijd erkent Erasmus MC dat voor kleinere opdrachten de vaste aansprakelijkheid in verhouding hoog kan zijn.</i> <i>Erasmus MC is daarom bereid om de aansprakelijkheidsbepaling als volgt aan te passen:</i> <i>[Een aansprakelijkheidsbeperking per schadeveroorzakende gebeurtenis van driemaal de advieskosten, met een maximum van EUR 1.250.000 per schadeveroorzakende gebeurtenis en een maximum van EUR 2.500.00 per kalenderjaar.]</i> <i>Erasmus MC vertrouwt erop dat deze aanpassing voldoende tegemoetkomt aan de proportionaliteitsbezwaren en een evenwichtige risicoverdeling tussen partijen waarborgt.</i>
31	Raamovereenkomst bouwkundig advies (installatie-adviseur)	Aansprakelijkheidsbeperking (Nvl 1)		Naar aanleiding van de eerste Nvl waarin een aansprakelijkheidsbeperking van 1 miljoen per gebeurtenis en 2,5 miljoen per jaar voor iedere nadere overeenkomst onder de raamovereenkomst wordt voorgesteld, willen we de opdrachtgever toch verzoeken om dit te heroverwegen. Een dergelijke aansprakelijkheidslimiet staat niet in verhouding tot de opdrachtwaarde van een nadere overeenkomst en bij meerdere nadere overeenkomsten in een jaar loopt de totale aansprakelijkheid te snel op. Is de opdrachtgever daarom bereid om de risico's op een meer evenwichtige manier te verdelen en in te stemmen met een aansprakelijkheidsbeperking van 1 miljoen per nadere overeenkomst en 2,5 miljoen per jaar voor ieder jaar dat de raamovereenkomst voortduurt?	<i>Zie het antwoord op vraag 30.</i>

Nr.	Document	Hfdst / paragraaf	blz.	Vraag	Antwoord
32				In reactie op uw antwoorden op de vragen #5, #19, #24 etc achten wij de aansprakelijkheidsbeperking niet proportioneel. Deze bepaling is onevenwichtig en staat niet in verhouding gezien de aard en met de aan de kleine opdrachten gerelateerde risico's. In de Gids Proportionaliteit in Voorschrift 3.9D staat vermeld dat bij de beoordeling van de hoogte van de aansprakelijkheid moet worden gekeken naar de risico's die de aanbestedende dienst daadwerkelijk loopt en de gebruikelijke aansprakelijkheidseis in de betreffende branche. Daarbij dient acht te worden geslagen op in hoeverre Opdrachtnemer een verzekering kan krijgen tegen redelijke tarieven en voorwaarden. Het is in de ingenieursbranche gebruikelijk om de aansprakelijkheid te limiteren tot een bedrag gelijk aan een vermenigvuldigingsfactor van de totale advieskosten met een maximum bedrag. Bij het bepalen van de aansprakelijkheidsbeperking is op geen enkele wijze rekening gehouden met de gebruikelijke aansprakelijkheidseis in de ingenieursbranche, dan wel met de aard en omvang van de opdrachten onder de raamovereenkomst. Wij verzoeken u dan ook nogmaals uw standpunt ten aanzien van artikel 8 lid 2 raamovereenkomst te herzien en de aansprakelijkheid per nadere overeenkomst te beperken tot 3 x de waarde van de betreffende nadere overeenkomst met een maximum van € 2.500.000.	<i>Zie het antwoord op vraag 30.</i>
***einde**					